

שבת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר מחטאת, שסובר שהטועה בדבר מצווה ועשה מצווה, אף על פי שאינה דוחה את השבת, פטור:

משנה ה

קָמַן שאינו חולה נְמוּל לְשִׁמוֹנָה - ביום השמיני, ולפעמים וְלַתְּשֻׁעָה - ביום התשיעי, ולפעמים וְלַעֲשָׂרָה - ביום העשירי, ולפעמים וְלְאַחַד עֶשֶׂר - ביום האחד עשר, ולפעמים וְלְשָׁנִים עֶשֶׂר - ביום השנים עשר, לֹא פְחוֹת משמונה ימים וְלֹא יוֹתֵר על שנים עשר יום.

הָא פִּיֶּצֵד? נולד כְּדָרְכּוֹ - נימול לְשִׁמוֹנָה ימים. נולד לְבֵין הַשְּׁמֹנֹת - ספק יום ספק לילה - נְמוּל לַתְּשֻׁעָה - ביום התשיעי, שהוא ספק שמיני ספק תשיעי.

נולד בֵּין הַשְּׁמֹנֹת שֶׁל עָרֵב שַׁבַּת - ליל שבת - נְמוּל לַעֲשָׂרָה - ביום העשירי, היינו יום ראשון.

נולד בין השמשות של יום שישי וחל יום טוב לְאַחַר הַשַּׁבַּת - ביום ראשון - נְמוּל לְאַחַד עֶשֶׂר היינו ביום שני.

נולד בין השמשות של יום שישי וחלו שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה אחר השבת, היינו ביום ראשון וביום שני - נְמוּל לְשָׁנִים עֶשֶׂר היינו ביום שלישי.

קָמַן הַחוֹלָה - אין מוֹהֲלִין אוֹתוֹ עַד שְׁיִבְרִיא¹⁹¹:

משנה ו

אֵלּוּ הֵן צִיצִין - נימי עור שנשארו מן הערלה הַמְּעַכְבִּין אֶת הַמִּילָה ועד שלא הוסרו, אין התינוק נחשב כמהול: אם נשאר בְּשָׂר - עור הַחוּפָה - המכסה אֶת רוב גובה הַעֲטָרָה אפילו שאינו רוב היקפה. וְאִינוֹ אוֹכֵל בְּתְרוּמָה - אם הנימול

ביאורים והרחבות

191. גרסינן בגמרא (קלו, א): אמר שמואל: חלצתו חמה - נותנין לו כל שבעה להברותו. כלומר, תינוק שנולד חולה, מחכים עד שיבריא, וממתינים מעת שנתרפא מחוליו עוד שבעה ימים מעת לעת.

ר' עובדיה מברטנורא
ס"ל לרבי אליעזר טעה בדבר מצווה ועשה מצווה שאינה דוחה את השבת חייב: ורבי יהושע פוטר. דסבירא ליה טעה בדבר מצווה ועשה מצווה שאינה דוחה את השבת פטור, כיון דסבור היה שברשות בית דין הוא עושה. והלכה כרבי יהושע: ה נולד בין השמשות נמול לתשיעי. שהרי יום שמיני של מחר הוא נמול, ושמא בין השמשות יום הוא ונמול לתשיעי. היה היום ערב שבת א"א למולו בשבת הבא דשמא תשיעי הוא והוא לא מילה שלא בזמנה ואינה דוחה שבת, וצריך להמתין עד לאחר השבת שהוא עשירי: חל יום טוב להיות אחר השבת. אין מילה שלא בזמנה דוחה אותו ונמול לאחד עשר: שני ימים טובים של ראש השנה. דקדושה אחת הן ואין מילה שלא בזמנה דוחה את יום טוב השני של ראש השנה, נימול ל"ב: עד שיבריא. ויעברו עליו ז' ימים שלמים מעת לעת מיום שהבריא, ואח"כ מלין אותו: ו ציצין. כמין נימין של בשר שנשארו מן הערלה: עטרה.

ר' עובדיה מברטנורא

היא שפה גבוהה המקפת את הגיד סביב, וממנה משפע ויורד לראשו. ובשר החופה את [רוב] העטרה דקתני מתניתין, לא תימא רוב הקיפה אלא אפילו רוב גבהה במקום אחד: אינו אוכל בתרומה. אם כהן הוא, דכהן ערל אסור לאכול בתרומה. נאמר בפסח (שמות י') תושב ושכיר לא יאכל בו ונאמר בתרומה (ויקרא כ"ב) תושב כהן ושכיר לא יאכל בו, מה פסח אסור לערל אף תרומה אסורה לערל: ואם היה בעל בשר. שהיה שמן ונראה בשר שלמעלה מערלתו לאחר שנטלה הערלה כולה כאילו אותו בשר חוזר וחופה את הגיד: מתקנו. ומשפע באזמל מאותו עובי: מפני מראית העין. שלא יהא נראה כערל: ולא פרע. לא גילה: כאילו לא מל. וישוב ויפרע, ואפילו סלק ידו ממנה. וכל זמן שהוא מתעסק במילה בשבת חותך בין ציצין המעכבין בין ציצין שאין מעכבין. לאחר שסלק ידו, על ציצין המעכבין חוזר, על ציצין שאינן מעכבין אינו חוזר: כ א רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת. שמשננים בה שמרי יין, ומותח את פיה לכל צד בעגול ונעשה כאהל על חלל הכלי. ואע"ג דעביד אהל שרי ביום טוב, דס"ל לר"א מכשירי אוכל נפש שאפשר לעשותן מערב יום טוב. טוב מותר לעשותן ביום טוב. אבל בשבת [תולה] לכתחלה לא, אבל אם תלויה היא נותנין

כהן ונשארו ציצין המעכבין את המילה, שדינו ככהן ערל, ולמדין בגזרה שווה מפסח, מה פסח אסור לערל, אף תרומה אסורה לערל. **וְאִם הָיָה הַתִּינוּק בְּעַל בָּשָׂר** - שָׁמֹן, ולאחר שניטלה הערלה כולה עדיין נראה כאילו חופה העור את רוב העטרה - **מִתְקַנּוּ** וחותכו **מִפְּנֵי מְרֵאִית הָעֵינַן** שלא יראה כערל.

מִלְּוֹלָא פְּרַע אֶת הַמִּילָה - לא קרע את הקרום הדק שתחת הערלה וגילה את העטרה, הרי זה **כְּאִילוֹ לֹא מָל** וחייב לחזור ולפרוע:

פרק עשרים

דיני מכשירי אוכל נפש ביום טוב

משנה א

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תוֹלִין וּמוֹתְחִים אֶת הַמְּשֻׁמֶרֶת - מסגנת על פי הכלי כדי לסגן לתוכו את היין ביום טוב שאף על פי שעושה אוהל, מותר, שסובר רבי אליעזר: אף מכשירי אוכל נפש שאפשר לעשותם מערב יום טוב - מותר לעשותם ביום טוב, וְנוֹתְנִין שמרי יין לשם סינון לְתוֹלָיָה - למסגנת שכבר תלויה בַּשֶּׁבֶת ואינו כבורר בשבת, שאין זו דרך ברירה. אבל אסור לתלות לכתחילה את המשמרת על הכלי בשבת, משום עשיית אוהל. **וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין תוֹלִין אֶת הַמְּשֻׁמֶרֶת בְּיוֹם טוֹב** וכל שכן בשבת, שסוברים חכמים שמכשירי אוכל נפש שאפשר לעשותם מערב יום טוב אסור לעשותם ביום טוב, **וְאֵין נוֹתְנִין לְתוֹלָיָה בַּשֶּׁבֶת** מפני שזו תולדת ברירה. **אֲבָל נוֹתְנִין לְתוֹלָיָה בְּיוֹם טוֹב** שהואיל וצורך אוכל נפש הוא, מותר:

לתוכה שמרים ומסננין, דאין דרך בורר בכך: אין תולין את המשמרת. דעביד אהל עראי ומחזי כמעשה חול: ואין נותנים לתלויה בשבת. דהוה תולדת בורר או מרקד. והלכה כחכמים: